सन २०१८-२०१९ या शैक्षणिक वर्षापासून +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम नवीन/ अधिकच्या तुकडयांमध्ये कायम स्वरूपी विनाअनुदान तत्वावर सुरू करण्यास मान्यता देणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः : व्हीओसी-२०१७/प्र.क्र. १०९ (भाग-१) /व्यशि-४,

मंत्रालय विस्तार (खोली क्र.४३५), ४ था मजला
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादामा कामा रोड, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १२ एप्रिल, २०१८.

संदर्भ :

१) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : व्हिओसी-२०११/११४७/प्र. क्र. ५/व्यशि-४, दिनांक १३/१/२०११

२) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक : ८/व्हीओसी/२२०३/२०१७-१८/१९९, दिनांक ११/८/२०१७.

३) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक : ८/व्हीओसी/२२०३/२०१७-१८/२२४, दिनांक ४/१२/२०१७

४) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक : ८/व्हीओसी/२२०३/२०१७-१८/०३, दिनांक ६/१/२०१८

प्रस्तावना :

डॉ. कोठारी आयोगाच्या १९६४ च्या शिफारशीनुसार अधिकाधिक युवकांना विविध व्यवसायांचे प्रशिक्षण देण्याच्या दृष्टीने १९७८-७९ पासून राज्यात व्यवसाय विषयांची ३०% व्याप्ती असलेले, +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरू करण्यांत आले. सद्य:स्थितीत तांत्रिक/ वाणिज्य/ कृषी/मत्स्य या गटातील एकूण १६ द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविण्यात येतात. सदर अभ्यासक्रम घेणा-या विद्यार्थ्यांना अभियांत्रिकी शाखेमध्ये प्रवेशाच्या चांगल्या संधी उपलब्ध आहेत. त्याच बरोबर अभियांत्रिकी विद्याशाखेमधील पदविकेच्या (Diploma) व्दितीय वर्षामध्ये प्रवेशाची सुविधा उपलब्ध असल्यामुळे या अभ्यासक्रमाकडे विद्यार्थ्यांचा मोठा प्रतिसाद आहे. सदर व्यवसाय अभ्यासक्रमांची वाढती मागणी लक्षात घेता शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ पासून +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या अधिकच्या/नविन तुकडया कायमस्वरूपी विना अनुदानित तत्वावर सुरू करण्याकरीता इच्छूक संस्थाकडून प्राप्त झालेल्या अर्ज/प्रस्तावांची संचालनालयस्तरावर छाननी करण्यांत आली. त्यानुसार संचालनालयाने उपरोक्त संदर्भ क्र. २, ३ व ४ येथील पत्रान्वये सादर केलेल्या प्रस्तावामध्ये विहित निकष/मानकांची पूर्तता करणाऱ्या +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या अशासकीय संस्थांमधील नवीन/ अधिकच्या तुकडयांमध्ये कायमस्वरूपी विनाअनुदानित तत्वावर शैक्षणिक वर्ष

२०१८-१९ पासून व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु करण्यास मान्यता देण्याची शिफारस शासनास केलेली आहे. त्याअनुषंगाने सदर प्रस्तावास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय:</u>

राज्यातील +२ स्तरावरील व्दिलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविणा-या खालील तक्त्यामध्ये नमूद करण्यात आलेल्या ९ अशासकीय संस्थांना त्यांच्या नावासमोर नमूद करण्यात आलेला व्यवसाय अभ्यासक्रम त्यांच्या नावासमोर नमूद करण्यात आलेल्या तुकडयांमध्ये विनाअनुदानित तत्वावर शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून सुरु करण्यासाठी पुढील अटीं व शर्तीच्या अधिन राहून शासनाची मान्यता देण्यांत येत आहे:-

अ. क्र.	संस्थेचे नाव व पत्ता	संस्थेने मागणी केलेले व्यवसाय अभ्यासक्रम	मागणी केलेल्या तुकडया (प्रत्येकी ५० विद्यार्थी)
१	२	३	४
१	मिकीज हायस्कुल ॲण्ड ज्युनिअर कॉलेज भाग्यनगर, बिबवेवाडी, पुणे - ३७	कॉम्पुटर सायन्स	१ तुकडी
२	कर्मवीर शिक्षण मंडळाचे कर्मवीर कॉलेज ऑफ कॉमर्स अँड सायन्स,सर्व्हे नं.२५/०७/०२ नऱ्हे, पुणे-४१	कॉम्प्युटर सायन्स	१ तुकडी
३	सुलभ शिक्षण मंडळाचे श्री.गोपाळ हायस्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज,सदाशिव पेठ,पुणे-३०	कॉम्प्युटर सायन्स	१ तुकडी
४	ज्ञानवर्धिनी प्रतिष्ठानचे विद्या व्हॅली नॉर्थ पॉईंट ज्युनियर कॉलेज, चिखली प्राधिकरण, चिंचवड, पुणे-१९	कॉम्प्युटर सायन्स	१ तुकडी
		बँकिंग	१ तुकडी
५	मेरी मेमोरियल हायस्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज,दौंड पाटस रोड,गिरीम दौंड,जि.पुणे	कॉम्प्युटर सायन्स	१ तुकडी
६	गिता शिक्षण प्रसारक मंडळाचे एल.जी.बनसुडे विद्यालय, पळसदेव, ता इंदापूर जिल्हा पुणे	क्रॉप सायन्स	१ तुकडी
७	सुभद्रा एज्युकेशन सोसायटीचे एस.एन. बी. पी. स्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज,संत ज्ञानेश्वर नगर, म्हाडा कॉलनी, मोरवाडी, पिंपरी, पुणे-१८	कॉम्प्युटर सायन्स	१ तुकडी

८	मातोश्री विठाई बहुउद्देशिय शिक्षण व सेवाभावी संस्था जळगाव सपकाळ संचलित शरदचंद्र पवार कनिष्ठ महाविद्यालय आडगाव भोंबे ता भोकरदन जि जालना	क्रॉप सायन्स	१ तुकडी
९	श्रीराम शिक्षण संस्था, कौलखेड , अकोला द्वारा संचलित श्री. नानासाहेब मोहोड ज्युनिअर कॉलेज (विज्ञान) खेताननगर ,कौलखेड, अकोला.	फ्रेश वॉटर फिश कल्चर	१ तुकडी
एकूण ९ संस्था		**एकूण १० तुकडया**	

<u>अटी व शर्ती.</u>

१. संबंधित संस्थेस माध्यमिक शाळा संहिता १९८१ मध्ये नमूद केलेल्या सर्व अटी व शर्तीची पुर्तता करणे बंधनकारक राहील.

२. मान्य अभ्यासक्रमांच्या नवीन / अधिकच्या तुकडया सुरु करण्यास कायमस्वरुपी विनाअनुदानित तत्वावर मान्यता दिली असली तरीही, भविष्यात कोणत्याही प्रकारचे अनुदान अथवा आर्थिक मदत देण्यांत येणार नाही.

३. मान्य अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्थांना शासन / संचालनालय / संचालनालयाच्या अखत्यारितील संबंधित कार्यालये यांच्या कडून वेळोवेळी निर्गमित होणा-या आदेशांचे पालन करणे बंधनकारक राहील.

४. शासनाने वेळोवेळी निश्चित केलेले शिक्षण शुल्क विद्यार्थ्यांकडून आकारणे संस्थेस बंधनकारक राहील.

५. **कायमस्वरुपी विनाअनुदान तत्वावर मान्यता मिळालेले +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम"** असा सुचना फलक संस्थांनी दर्शनी भागावर लावणे बंधनकारक राहील. सुचना फलकावर अभ्यासक्रमांच्या मंजूर तुकडयांची संख्या व मंजूर प्रवेश क्षमता याचा उल्लेख करण्यात यावा.

६ मान्यतेचे आदेश निर्गमित झाल्यानंतर संबधित संस्थेने मंजुर अभ्यासक्रमासाठी मानकानुसार आवश्यक असलेल्या सर्व पायाभूत सुविधा एक महिन्याच्या कालावधी मध्ये उपलब्ध करणे बंधनकारक राहील.

७. सदर अभ्यासक्रमांना कायमस्वरुपी विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देण्यात आल्यामुळे या अभ्यासक्रमाकरिता संस्थेने नियुक्त केलेल्या सर्व कर्मचारी वर्गाची सेवा / वेतन व तदनुषंगिक

बाबींची जबाबदारी सर्वस्वी संबंधित संस्थेची राहील, याबाबत शासन कोणतीही जबाबदारी घेणार नाही.

८. मंजूर अभ्यासक्रमांकरिता आवश्यक कर्मचा-यांच्या नियुक्त्या, त्याची किमान शैक्षणिक अर्हता, अनुभव याबाबत संस्थेने महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली १९८१ मधील तरतुदीनुसार तसेच शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

९. भविष्यात सदरचे अभ्यासक्रम बंद करण्याबाबत किंवा त्यात काही बदल करण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतल्यास तो विनाअट, विनाविलंब संस्थेने अंमलात आणणे आवश्यक राहील.

१०. अभ्यासक्रमांच्या मंजूर तुकडयांमधील प्रवेशाकरिता शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले सामाजिक/समांतर आरक्षण व इतर नियमांचे संस्थांनी काटेकोरपणे पालन करावे व गुणानुक्रमे प्रवेश देण्यांत यावे.

११. अभ्यासक्रमांना मंजूरी मिळाल्यानंतर सदर अभ्यासक्रम संस्थेस सुरु केल्याबाबतची माहिती संस्थेने महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परिक्षा मंडळास तात्काळ द्यावी, त्याबाबतची अनुषंगिक कार्यवाही करावी.

१२. मान्यता देण्यात आलेल्या अभ्यासक्रमाच्या अधिकच्या / नवीन तुकडयांची प्रवेश क्षमता प्रती तुकडी ५० असुन शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ नंतरचे मंजूर प्रवेशक्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास अशा तुकडया सुरु ठेवण्याकरिता संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी यांची परवानगी घेणे बंधनकारक राहील. त्याचप्रमाणे सलग ०३ शैक्षणिक वर्षामध्ये मंजूर प्रवेशक्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास सदर अभ्यासक्रमाची तुकडी बंद करण्याची कार्यवाही करण्यात येईल.

१३. संबंधित संस्थेने त्यांच्याकडे भाषा / जीवशास्त्र इत्यादी विषयाचे शिक्षक, मंजूर केलेल्या द्विलक्षी अभ्यासक्रमाच्या तुकडीमुळे अतिरिक्त ठरणार नाहीत याची खातरजमा करुनच विद्यार्थ्यांना प्रवेश द्यावा.

१४. शैक्षणिक गुणवत्ता वाढविण्यासाठी उपरोक्त अटी व शर्तींमध्ये बदल करण्याचे किंवा नविन अटी व शर्ती अंतर्भुत करण्याचे अधिकार शासनाचे राहतील .

१५. +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या तुकड्यामध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यापुर्वी संचालक यांचेकडुन स्थानिक स्तरावर समिती नेमुन समितीच्या सर्वंकष निरीक्षणानुसार प्राप्त अहवालाप्रमाणे संचालनालयाच्या परवानगीने प्रवेश देण्यात यावेत. तद्नंतर सर्व संबधित

संस्थांकडुन शासनाने विहीत केलेले सर्व निकष व अटी/शर्तींची पुर्तता होत असल्याबाबत संचालक यांनी सातत्याने निरीक्षण करुन आढावा घेण्यात यावा.

१६. + २ स्तरावरील व्दिलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमांना मान्यता देण्यात आलेल्या संस्थेने शासन आदेशाच्या दिनांकापासून **दोन वर्ष कालावधीत अभ्यासक्रम सुरु न केल्यास**, व्यवसाय अभ्यासक्रम मान्यता आपोआप संपुष्ठात येईल, याची संबंधीत संस्थेने नोंद घ्यावी.

१७. व्यवसाय अभ्यासक्रमांतर्गत मंजूर व्यवसाय अभ्यासक्रमाच्या / मंजूर तुकडीनुसार प्रवेशक्षमतेपेक्षा अतिरिक्त अनधिकृत प्रवेश केल्यास शासनाने सन २०१३ या महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २० राजपत्र दिनांक २१.०८.२०१३ रोजी प्रसिध्द झालेल्या अधिनियमान्वये अनधिकृत संस्था स्थापन करण्यास अथवा अनधिकृत पाठयक्रम सुरु करण्यास मनाई करण्यात आलेली आहे, याची संबंधीत संस्थेने नोंद घ्यावी.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ मध्ये मान्यता दिलेल्या उपरोक्त तक्त्यातील किती संस्थांनी व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु केले, याबाबत तसेच अभ्यासक्रम निहाय प्रवेशित विद्यार्थी संख्या याबाबतची माहिती संचालक, व्यवसाय शिक्षण यांनी शासनास दिनांक ३१/७/२०१८ पर्यंत सादर करावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेताक क्र. २०१८०४१२१४५६१९१२०३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Digitally signed by Santosh Vithal Rokade
Date: 2018.04.12 14:57:35 +05'30'

(संतोष वि. रोकडे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई-१
२) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक,(शालेय शिक्षण विभाग) (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत.)
३) सर्व सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय, (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत.)
४) संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत.)
५) संबंधित अशासकीय संस्था (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत.)

६) मा. मंत्री (कौ.वि.व उ.) यांचे खाजगी सचिव यांना माहितीसाठी सादर.

७) मा. राज्यमंत्री (कौ.वि.व उ.) यांचे खाजगी सचिव यांना माहितीसाठी सादर.

८) मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

९) मा. विरोधी पक्षनेता, विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

१०) मा. सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग यांचे स्वीय सहायक.

११) मा. प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग यांचे स्वीय सहायक.

१२) उप सचिव , कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२

१३) निवड नस्ती (व्यशि-४)